

Torskefiske og kongefangst

Intervju ved Rene Gralla.

Oversett fra tysk av Kristian Bjørnsen.

Tyske Frank Prohl kom til Norge på grunn av kjærligheten.

Prohl, fra Lübeck, er utdannet som geograf og journalist. Men i dag jobber 42-åringen fra Lübeck i Tromsø som post- og pakkesjef for et firma som lager feltrasjoner. Kundene er hæren og friluftsfolk. Ved siden av er Frank Prohl opptatt av gjenoppgagelsen av en stort sett glemt del av nordisk brettspillkultur. I Nord-Norge har han samlet sammen andre likesinnede, som også er interessert i å pleie spillet, som for 1000 år siden var kjempepopulært i Skandivia: Vikingsjakken «Hnefatafl».

Tromsø arrangerer Sjakk-OL fra 1. til 14. august 2014, og i den perioden kommer det også til å være en turnering med Hnefatafl.

Forfatter Rene Gralla har intervjuet Frank Prohl, som skal organisere turneringen med vikingenes tankesport. Intervjuet er oversatt fra tysk av Kristian Bjørnsen.

Rene Gralla: Du er en tilreisende sørfra. Er det ikke litt merkelig at du som tysker kommer til Norge og gir nordmennene deres gamle spill tilbake?

Frank Prohl (Ier): Det høres sikkert rart ut, men vi tyskere er jo kjent for vår orden og struktur. Og en eller annen måtte begynne ordentlig med hnefatafl igjen. Spillet var opp til det 14. århundre den dominerende tankesporten i den norrøne kulturen. Helt til den indo-arabiske versjonen av sjakk kom sørfra og tok over, og som siden, etter noen regelendringer har blitt dominerende i hele verden.

RG: Og nå vil du altså vende tilbake. I vanlig sjakk gjelder det å fange kongen. Hvordan er det i hnefatafl?

FP: Hnefatafl simulerer et vikingslag. En hersker og hans livvakter – det er det hvite laget midt på brettet – blir angrepet fra alle fire kanter. Den omringete troppen forsøker å komme seg ut, å nå en av sidene på brettet sammen med sin leder. Om de klarer det, har de vunnet. Ellers vinner motstanderne, om de da klarer å stoppe og fange den hvite kongen.

RG: Men har ikke de hvite brikkene dårligere kort til å begynne med, siden de starter innesperrede?

FP: Ikke nødvendigvis. Kongen i hnefatafl er mer bevegelig enn hans kollega i vanlig sjakk, og er dermed ganske vanskelig å få has på.

RG: Nå skal altså hnefatafl få sin offisielle gjenoppståelse under Sjakkolympiaden i 2014 i Tromsø. Men hvorfor det? Er det ikke med de vanlige sjakkbrikkene?

FP: Vi vil vise, at det også i Nord-Europa fins en gammel og stolt tradisjon for strategispill.

RG: Hvordan kommer relanseringen konkret til å foregå?

FP: På En av de spillefrie dagene under Olympiaden, antagelig den 7. august, blir det ei dagsturnering.

RG: Må man i denne turneringa i vikingsjakk ha en passende hjelm?

FP (Ier): Om man vil påvirke motstanderen på sånt vis, får man gjerne prøve!

RG: Men du nøyer deg ikke bare med å presentere vikingsjakk i rammene til Sjakk-OL. Du har også grunnlagt en hnefatafl-klubb i Nord.

FP: Ja, vi kaller oss Tromsø Tafl-Laug. Lauget har sin stamplass på Victoria Fun Pub i Storgata, midt i Tromsø sentrum.

RG: Hva sier familien din til ditt engasjement for vikingsjakk?

FP: Min 7 år gamle sønn Nikolay spiller hnefatafl med stigende begeistring. Hans 12 år gamle bror Henrik er mer skeptisk. Han spør meg: «Hvorfor vikingsjakk og ikke normal sjakk som normale folk kjenner?». Der må det fortsatt litt overtaling til. Kona mi liker det, spesielt siden guttene får nye impulser.

RG: Om vi ser bort fra hnefatafl-prosjektet ditt: Hvordan er det med deg og mørketida der oppe i Tromsø, er det ikke vanskelig for en utlending?

FP: Noen ganger er det det. Men snøen gir litt lys. Dessuten har jo byen lys overalt, til og med i skiløypene. Også har vi nordlyset, som er riktig flott.

RG: Fjordene rundt om Tromsø regnes som et paradys for fiskere. Drar du selv ut for å fiske?

FP: Selvfølgelig! Slekt og venner har fiskebåter, og noen ganger leier jeg en båt hos nevøen min.

RG: Din beste fangst?

FP: En tolvkilos torsk!